

Pieniądze szczęścia nie dają... Czyżby?

Przed Kongresem „Nauka dla Społeczeństwa” zaproponowano mi wypowiedzenie się na temat: co jest ważne dla współczesnego społeczeństwa? Kwestia ta jest tak oczywista jako kontekst wszelakich dyskusji, planów, ocen, iż wydała się na tyle trywialna, by nie widzieć sensu zgłębiania jej jako mającej jakiegokolwiek znaczenie praktyczne. Również dlatego, że banałem trąci zastanawianie się nad mnożącymi się opisami cech współczesnego społeczeństwa: otwarte, masowe, postindustrialne, ponowoczesne, konsumpcyjne, prosumenckie, informacyjne etc. Sprawą poważną jest to raczej tylko wtedy, gdy zajmują się tym specjaliści od nauk społecznych. A przeciętny obywatel gubi się w coraz większym chaosie pojęciowym, wyrastającym na żyznej internetowej glebie, albo, dla odmiany, zamykany jest w bańce informacyjnej usługowych botów.

Fot. arch. RGIB

Prof. dr hab. inż. Marian Szczerek

wiceprzewodniczący Rady Głównej Instytutów Badawczych
Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Technologii Eksploatacji

Niemniej głębsze zastanowienie się ukazuje, że sprawa ta przestaje być banałem wówczas, gdy uświadamiamy sobie, że przekształcanie określeń (nazw) cech charakteryzujących społeczeństwo jest skutkiem jego zmian zachodzących zgodnie ze starą, nieco pretensjonalnie ujętą, formułą: nie jest ważny stan, tylko stanu gradient zmian. Wynika to z ustawicznego dążenia do rozwoju, możliwego dzięki dostępowi do nowych technologii, lepszej edukacji, polepszenia sytuacji bytowej etc. Idzie oczywiście o gradient dodatni; reguły tej nie zmienia występowanie gradientu ujemnego w sytuacjach, licznych niestety, lokalnych regresów czy stagnacji ekonomicznej, kataklizmów, wojen etc.

A wszelki rozwój społeczny jest funkcją kreatywności, działalności twórczej, innowacyjności: innowacji technicznych, medycznych, organizacyjnych, prawnych, ekonomicznych. Konkurencyjność w zwiększaniu efektywności tej działalności doprowadziła do udoskonalania metod działania, czego zwieźczeniem jest metodologia naukowa, czerpiąca z rozwijanych od czasów Gaju Akademosa nauk poznawczych, dotyczących wyjaśniania natury zjawisk.

Należy przy tym zauważyć, że nie tylko metodologia naukowa podlega formalizowaniu – z różnych powodów (np. rozdzielania funduszy) formalizowane są również systemy oceny efektów działalności naukowej. Przy czym zarządzanie tymi procesami ułatwia wymyślanie różnorodnych miar i ich kwantyfikowanie.

Podążając tym tokiem myślenia dostrzegamy, że ta dążność do mierzenia wszystkiego od pewnego czasu dotyczy również rozwoju społecznego, w tym także silnie subiektywnych jego przejawów, jak poziom satysfakcji, dobrosta-

nu, określanego jako Well-being. Przykłady: „Policz własny wskaźnik dobrobytu (kalkulator HPI), „Better Life Index”, „Happy Planet Index”.

Rozmyślanie nad tym nakierowało moją uwagę na niedawno przeglądnięty artykuł na temat 10. rocznicy przyjęcia przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych Rezolucji 66/281, ogłaszającej datę jej uchwalenia (20 marca) corocznie obchodzonym Międzynarodowym Dniem Szczęścia. Artykuł ten zaleca lekturę World Happiness Report 2023, ogłoszonego przez Gallup World Poll (globalna firma analityczna i doradcza), która to (lektura) doprowadziła mnie do – niby oczywistej, ale jednak interesującej – konstatacji: rankingi krajów sporządzone pod względem innowacyjności oraz szczęścia wykazują daleko idącą analogię. A w przypadku Polski są one niemal tożsame: 39. i 40. miejsce.

Analogię tę odzwierciedlają przedstawione poniżej dwa rankingi: innowacyjności według WIPO – Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (ONZ) oraz drugi – wspomnianego wyżej World Happiness Report.

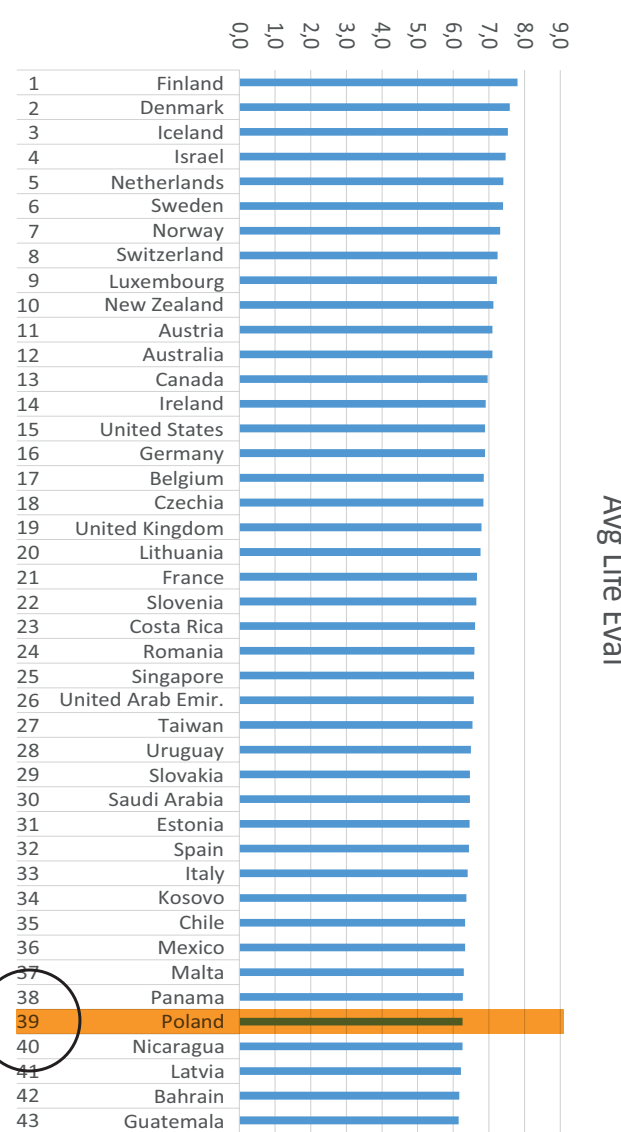
Zależność innowacyjności krajów od nakładów na badania w ostatnim okresie jest intensywnie dyskutowanym w polskim środowisku naukowym problemem. Celem poświęconych temu debat jest poszukiwanie argumentacji, która skutecznie wpłynęłaby na poprawę bardzo niekorzystnej w tym zakresie sytuacji. A ta zależy od decydentów – polityków sprawujących władzę w imieniu suwerena (społeczeństwa), z główną misją zapewnienia mu pomyślności. Skuteczność wsparcia B+R – działań na rzecz innowacyjności, w tak oczywisty sposób wpływającej na poziom zadowolenia społeczeństwa, smętnie ilustruje następny ranking (rys. 3).

Rys. 1. Ocena innowacyjności krajów wg WIPO
Ranking of Innovation Index 2020

Country/Economy	Score (0–100)	Rank	Income	Rank	Region
Switzerland	62.75	1	HI	1	EUR
Sweden	55.75	2	HI	2	EUR
United Kingdom	53.59	3	HI	3	EUR
Netherlands	53.08	4	HI	4	EUR
United States of America	52.28	5	HI	5	NAC
China	51.04	6	UM	1	SEAO
Germany	50.39	7	HI	6	EUR
Finland	48.47	8	HI	7	EUR
Denmark	48.30	9	HI	8	EUR
Republic of Korea	47.40	10	HI	9	SEAO
Ireland	46.38	11	HI	10	EUR
France	45.89	12	HI	11	EUR
Israel	45.73	13	HI	12	NAWA
Luxembourg	44.45	14	HI	13	EUR
Singapore	43.02	15	HI	14	SEAO
Hong Kong, China	42.68	16	HI	15	SEAO
Czech Republic	41.95	17	HI	16	EUR
Japan	41.80	18	HI	17	SEAO
Iceland	41.18	19	HI	18	EUR
Estonia	40.45	20	HI	19	EUR
Malta	40.14	21	HI	20	EUR
Canada	39.68	22	HI	21	NAC
Austria	39.10	23	HI	22	EUR
Italy	39.06	24	HI	23	EUR
Belgium	38.64	25	HI	24	EUR
Cyprus	38.17	26	HI	25	NAWA
Spain	36.35	27	HI	26	EUR
Norway	35.91	28	HI	27	EUR
Portugal	34.50	29	HI	28	EUR
Bulgaria	33.98	30	UM	2	EUR
Australia	33.85	31	HI	29	SEAO
Hungary	33.80	32	HI	30	EUR
New Zealand	33.06	33	HI	31	SEAO
Slovakia	32.86	34	HI	32	EUR
Latvia	32.63	35	HI	33	EUR
Malaysia	32.61	36	UM	3	SEAO
Ukraine	32.49	37	LM	1	EUR
Viet Nam	32.17	38	LM	2	SEAO
Slovenia	31.73	39	HI	34	EUR
Poland	30.81	40	HI	35	EUR
Philippines	29.62	41	LM	3	SEAO
Lithuania	28.98	42	HI	36	EUR
Croatia	28.24	43	HI	37	EUR
Thailand	27.91	44	UM	4	SEAO

Źródło: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020.pdf

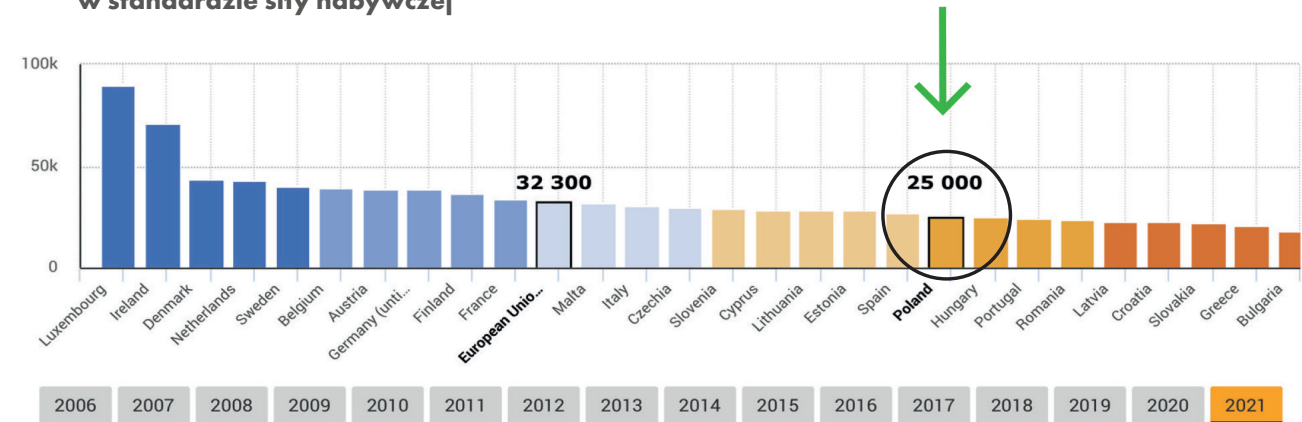
Rys. 2. World Happiness Report 2023
Ranking of Happiness based on a three-year-average
2020-2022

<https://worldhappiness.report/ed/2023/>

Rys. 3. Nakłady na B+R

PKB per capita w 2020 r. (EUR) mierzony
w standardzie siły nabywczej

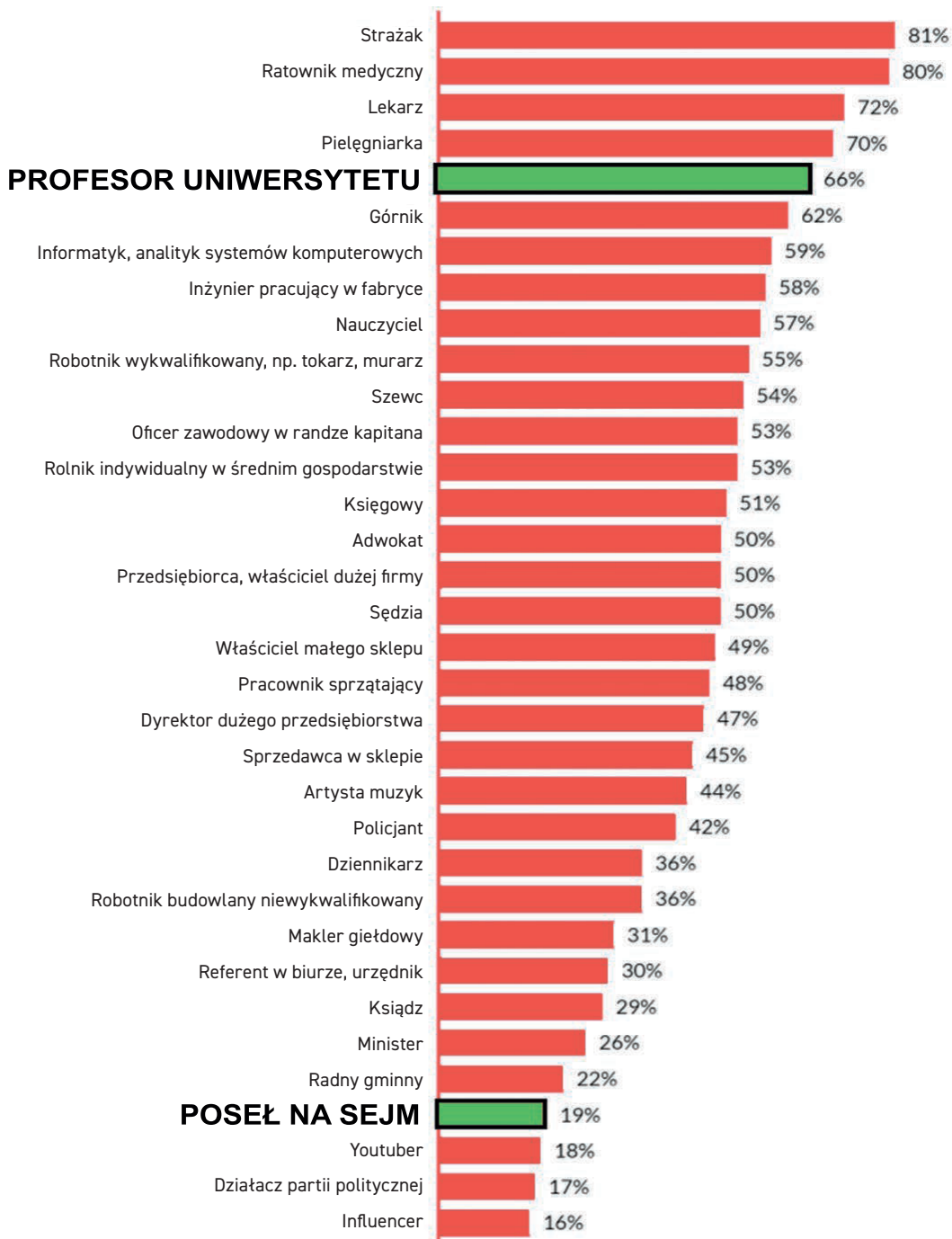
Źródło: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/RD_E_GERDTOT/default?lang=en&category=scitech.rd.rd_e

Współczesne społeczeństwo wydaje się dostrzegać deficyt chęci swoich przedstawicieli do poprawy jego dobrostanu, wyrażając to w rankingach poważania i zaufania dla poszcze-

gólnych grup zawodowych. Niech pointą tego będzie kolejne, zamykające te rozważania, zestawienie.

Rys. 4. Najbardziej poważane przez Polaków zawody

Jakim poważaniem darzysz osoby o poniższym zawodzie / funkcji?

Omni Watch48, 27-28.04.2022, N=1014

Agencja badawcza SW Research – <https://swresearch.pl/news/ranking-spoecznie-powazanych-zawodow-2022>

Na koniec: dziękując redakcji „Biuletynu” za inspirację, a także za zwrócenie uwagi na to, że nie powinno się pomijać podnoszenia problemów tylko dlatego, że stają się oczywiste z powodu

powszechności, a także jałowe z powodu bezradności środowisk nimi dotkniętych, liczę na wyrozumiałość za szczyptę ironii użytej tu – przyznaję – w pełni świadomie.